

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ:

Duch de la Victoria, número 9, 2.^{on}

ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 3.

Sumari: ¡Pobra Espanya! per V. Vidal.—Més terratrèmols en Catalunya, (acabament) per N. Font y Sagüé.—Benvingut Socias, per C.—La Casa payral, (poesia que guanyá la «Flor Natural» en los Jochs Florals del Rat-Penat de Valencia,) per Joseph Puig y Torralba.—El Doctor Universal. (Rondalla alemanya,) per la traducció: F. y S.—Moviment Regionalista.—Llibres rebuts.—Dietari del Principat.—Notes curioses, per Ramón N. Comas.—BOTLETI SETMANAL: Santoral.—Efemérides.—Fires.—Festes majors.

¡POBRA ESPANYA!

La part del emprèstit de les obligacions del Tresor de Filipines, que havia de cubrirse en aquelles illes, ha sigut un verdader fracàs. La guerra segueix allà encesa, l'odi als castilas subsisteix, les desersions continuan.

En cambi son tants los nebots del general Primo de Rivera que arriuan á Manila, que la gent de bon humor li diu lo *Capitán Grant*.

Per lo que toca á Cuba, no están pas les coses gens millor: los separatistes han sostingut vuyt dies de foch contra forces quadruplicades que han volgut ferlos perdre unes posicions que tenien á la mateixa provincia de la Habana. En Máxim Gomez anuncia que al devant de nombroses forces, se dirigeix á la capital de la Illa. Les célebres *trochas*, son passades y traspassades pels insurrectes, sense cap entrebanch. Es veritat, que pera balancejar aquestes males noves, tot sovint nos arriuen cablegrams oficials, donantnos compte de que 'ls separatistes han tingut molts centenars de morts, ferits y presentats, y que han perdut grans quantitats d'armes, caballs y municions.

A la Península, arriben cada dia barcos plens de minyons, que en ses cares porten pintada la malaltia que 'ls ha d'acompanyar fins á la fossa. Eren joves, y plens de força y ardidesa, quan al só d'un himne de sarsuela y ab acompanyament de la cridoria dels patrioters, surtien de nostre port, y avuy tornen tristos y abatuts, molts d'ells ageguts en miserables lliteres, tots grochs y demacrats, sense soroll ni cridoria de cap mena.

Es veritablement trist lo que aquestos dies ha presenciats Barcelona. Un gran nombre de soldats retornats de Filipines, s'han trobat en nostra capital sense diners pera dirigir-se á ses llars, per que no se 'ls havien pagat los mo-

destos alcanços que les lleys los concedexen. Hem vist, aquestos minyons trucar á les portes de totes les oficines públiques, en busca del pá que la ley los concedeix, y 'ls hem vist que ses veus no eren escoltades per cap autoritat. Los hem contemplat portant ses quexes á les redaccions dels diaris, fins los hem vist caure en basca en mitg de nostres carrers, dels carrers de la mateixa Barcelona. Lo dret de demanar almoyna los es privat: y si no hagués sigut la caritat dels barcelonins, ¡quants y quants haurien escursat los dies que 'ls resten de vida, agobiats per lo crudel defalliment!

Fins dextant de banda totes les penes de nostre poble aclarapat per les novíssimes contribucions y recárrechs, un altre fet debem apuntar. Los Estats-Units envien á la Espanya un nou embaixador. La premsa estrangera ab gran unanimitat fa saber, que ve á demanar comptes de lo que passa á Cuba, y que ve á exigir que lo de allí s'acabe aviat.

Lo quadro en conjunt, no's pot negar que es tant trist com poch afalagador.

¿Qué's fa pera normalisar un Estat tant desballestat?

Una ma criminal feu desapareixer á En Cánovas, y encare no ha passat lo novenari de sa mort, sos matexos partidaris lluytan ells ab ells, per si conve ó no fer avinença ab En Silvela, y si per capthost del partit s'ha d'elegir á l'Azcárraga, ó á n'En Pidal, ó á n'En Romero Robledo, á l'Elduayeu ó al desertor Silvela.

Aquesta y la conveniencia de que pujen ó no pujen los sagastins, son les úniques deries dels polítichs.

Ni lo de Cuba, ni lo de Filipines, ni lo dels soldats, ni 'l malestar dels pobres, ni 'l embaixador de les amenaces, ni 'l fracàs del emprèstit, ni la despoblació d'Espanya, ni 'ls projectes de n'Máxim Gómez, ni 'l sacrifici de la lleva de 105,000 homens que's prepara,... res los interessa. Per ells, l'Estat espanyol, son los partits

conservador y sagastí, tot lo demés no te cap importancia.

¡Pobre Espanya!

¡Com s'acosta ta agonía!

V. VIDAL.

Més terratrémols en Catalunya.

(Acabament.)

En un pergamí trobat en una paret de la muntanya La Sellera, y comunicat pel Sr. Calixto Noguer al Sr. Texidor, (*Noticias de los fenómenos volcánicos en Cataluña*) se llegeix: «l'any 1427 sortien boques de foc en un lloch que diuen Loret Salvatge, prop de Celleria e lensaben pudor, e morian ausells volaben si sobre dites boques, e lensaben pedres a Coll de Grie, e moriren homes, e feren mol altre mal los terratrémols, que enderrocaren montanyes e secaren lo riu; esas coses son dites per Pere Marcet.»

Los habitants de la Vila de Amer dirigiren al princep una sollicitut que deya: «per molts e grans terratrémols que en los dies passats dispoñent lo altíssim son stats per moltes parts e lochs de aquest principat de Cathalunya e signantment e entre los altres lochs en la vila vall e terme de Amer son stats dirruits e enderrocats e totament en terra postrats los hedificis e cases de la dita vall e terme de Amer dessusdits per la qual raho, e o enderrocament de hedificis e cases se es seguit que los habitants de la dita vall e terme han perduts gran part de lurs bens e encara molts privilegis e moltes scriptures, titols documents e gracies á la universitat e singulars de la dita vall e terme de amer tant per los llustríssims Reys passats de gloriosa memoria, com per altres otorgats per la qual cosa la dita vila vall e terme e habitants en aquellas son romassos axi com encara hui en die son molt aprofitats opremits e desabitats hoc entre les altres coses en una parroquia quis apella *loret*, que es del dit terme de Amer unt debans staven quatorze o quinze masos per causa de una boca o de un spirall que si feren en lo temps de dit terratrémol de que exia tant fort corrupcio que los aucells entre les altres coses que volaven per la her passant per ellent e encara molts animals terrestres qui alli se acostaven ho encara les persones devés allí anants morien e no resmenys les plantes e arbres stants alentorn si es del tot perduda e desabitada.»

En un escrit llatí consignat en la Curia del Vicariat de Vich, lib. com. de 1428 á 1431, fol. XIII, se diu que als 26 de Juny de 1428 se sentien encara los terratrémols que havien inutili-

sat les iglesies de Sant Julià de Vallfogona, Santa Maria de Pupula, Santa Cecilia y Santa Maria Magdalena, la de Sant Pere de Melay y la de Sant bartolomé de Cuvildases, unida á la de Vidriá, á quals feligresos el jurisconsult catalá Jaume Marquilles, vicari general que fou del Bisbe Jordi de Ormós, concedí llicencia pera construir altars e iglesies de fusta. Igualment foren enrunades pels terratrémols les iglesies de Sant Pere de Osor, Mare de Deu de Nuria, Santa Eulalia de Puiggoriol ó de Lussá y Sant Cristófol de Orcitá, y lo Bisbe Jordi, de Vich, á 3 de Juny de 1438, concedí 40 dies de indulgencia á quants contribuiren á la costosa reparació de la capella de Sant Sadurní y de «Luciani y Marciani... que puyiter terremotus maximus qui in hita civitate et locis circumvecinis vigerunt.»

Lo manuscrit de Bruniquier diu: «el día 2 de febrer de 1428 terratrémol en Barcelona y caygué la O de Santa Maria de la mar, y morirenhi be 65 personas, y en dit any en Barcelona y per Catalunya hagué terratrémol diverses, vegadas, y caigueren molts castells, y en Barcelona moltes casas, y quasi totas restaren cruxidas y crivilladas.»

En lo *Dietari de la Dipulació* se diu que les desgracies personals del 2 de febrer, dia de la Purificació, per desprendiment de pedres de la O de Santa Maria foren 15 entre morts y ferits; fet que ocorregué á les 8 del matí e hi hagué de 21 á 22 víctimes segons lo *Dietari de Comes*, y adverteix aquest que 'ls moviments foren dos ab mitja hora de interval, y que 'l terratrémol fou general á Catalunya.

El P. Diago (*Hist. de los Cond. de Barce.* libro 3, c. 22) diu: «el terremoto duró cerca de dos años, habiendo principiado en 1428, y llegó el negocio á punto que, para aplacar la ira de Dios, se hubo de instituir una procesión á piés descalzos con ayuno de pan y agua.»

1541.—En el llibre titulat *Exemplars*, t. I, fol. 9, existent en l'Arxiu de la Seu de Barcelona, llegeo: «Dijous á 12 de Maig de 1541 á 9 hores y 2 quarts dematí feu terratrémol que feu tocar la campana de les hores 3 ó 4 batallades.

Diumenge á 14 de Agost de dit any ales 8 hores de nit y 3 quarts fou altre vegada terratrémol.

Diumenge á 17 de novembre de dit any altra vegada.

1740.—«Terremoto del any 1740 y repetició de ell per diferents vegades.—En lo any 1740 al 28 de Novembre dilluns á las 7 horas y 5 minuts, poch mes ó menos, de la nit, se ohí un rumor universal ab un temblor de terra que durá per espay de sinch minuts y se feu sentir casi de tots los habitants de esta ciutat de Barna. ab no poch

susto que causá á la major part de las personas que 'l sentiren.

El dia 30 del mateix mes y any ala una hora, un quart y tres minuts després de mitg dia repetí, si be no ab tant ruido, ni tant com lo antecedent; ni tant horror causa; pero se notá molt be per estar la gent ab la viva memoria del passat.

Dia primer de Desembre de dit any á las 8 horas un quart y set minuts poch mes ó menos repetí lo ruido y terremoto ab menor intenció y extensió de temps que ninguns dels dos antecedents; no se si molts lo han reparat, pero jo dels tres puch ser verdader testimoni; y segons relacions y cartas, se han fet sentir estos terremotos per tot lo Principat: no ha precehit señal algun; sols se diu que algunes hores antes del primer se veu ab gran rojor lo cel. Lo dia 2 se proposá en Capítol ab insinuació de S. Ilma., se aparexeria ferse rogatives y se resolgué que 's cantessen les lletanies tres dies seguits en la mateixa hora se acostumen resar en lo chor, que es després de nona, pero se cantaren en professó, rodant per dins la iglesia y claustro, acabant en Santa Eularia, ab les oracions propies y del cas; y se adverteix que en lo diumenge entrevingue no se cantaren per haberhi professó Dominical, y no ferne dos en un mateix die per lo que se continuaren lo dilluns y dimars, havent comensat lo dissapte.

Es nota del Iltre. Cange. Matheu, Arxiver. (Exemplars t. VI, fol. 68.)

1761—«En lo any 1761 als 20 de Abril, Dilluns a la una y vint minuts poch mes ó menos de la tarde, se ohi un rumor universal ab un temblor de terra que durá per espay de un minut y se feu sentir de casi tots los habitants de esta Ciutat de Barcelona ab no poch susto que causa a la major part de las personas quel sentiren; feu tocar alguna Batallada de una campana de la Iglá.; caygueren duas ximineas y un embá de una casa sens pendrer mal persona alguna. Repetit lo endemá dia 27 á 3 quarts de quatre de la matinada poch mes ó menos, y si be, que no ab tan ruido ni tan temblor de terra, ni dura tant com la primera vegada ni causa ningun estrago, pero se notá molt be de moltes personas especialment Religiosos per tenir totom molt present la viva memoria del passat. Se resolgué dir la collecta y lo dia 2 de Maig se exposa lo Sm. en la present Iglesia desde acabada sexta fins averse acabat Matinas de Santa Creu, després se digueren las lletanias y las collectas y se reservá. Prosseguí lo endemá per lo mateix fi la exposició de Sm. en Sta. María y despues en las demás Parroquias.» (Exemplars t. VI, fol. 104.)

N. FONT Y SAGUÉ.

BENVINGUT SOCIÁS

Altre cop venim á parlar en aquestes planes d' aquest vendrellench qui sens dupte está destinat á esser un dels nostres més experts mestres de música. Nostres benévols llegidors recordaran que en un dels nombres del mes de Octubre del any passat, varem parlarlos d' un jovincel qui, apenes acabada la ensenyança musical apresada en la en altre temps famosa escolanía de Montserrat, s' havia colocat, en molt bon lloch entre 'ls compositors de música religiosa d' Espanya, ab una *Missa de gloria* que li fou premiada en lo «Certámen nacional de música» que se celebrá á Lugo ab motiu de la reunió del Congrés Eucaristich en aquella antiga ciutat del santíssim sacrament, no ab un sol premi, sino ab dós y d' importancia, per son valor material l' un y per la valua intrínseca y extrínseca de la joia, lo que prova lo mérit de la obra premiada, ja que no es costum donar dos premis per una obra, ni estava assenyalat que axis se faria en lo programa del concurs. D' aquell meteix Sociás, qui durant sos estudis baix la direcció del P. Guzmán, ja doná en aquell santuari-basílica de la mes admirable de nostres montanyes, penyores de un talent privilegiat, de lo que n' es testimoni la marxa religiosa *Bienvenido* que 's toca en la processó del Corpus que celebra aquella santa casa tots los anys, venim á donar compte d' un altre triomf conseguit.

Ab motiu d' esser aquest, any sant pera la Seu compostelana, ja que s' ha escaygut en diumenge la festa del gloriós apóstol Sant Jaume, y pot celebrarse, durant aquestos dotze mesos que anem recorrent, en aquella santa iglesia un jubileu plenissim, l' Ateneu de Lleó XIII, establert en la ciutat de Sant Jaume de Galicia, obrí un certámen literari musical á estil de nostres *Jochs Florals*, anunciant, entre altres premis, lo de cent duros pera la mellor missa en honor del gran Patró d' Espanya, que 's presentás composta pera tiple, contralt, tenor y baix; violins primer y segon, violes, violoncello, flauta, clarinets, fagots, trompes, contrabaix y orgue; y aquest premi ha correspost á n' en Sociás. Respecte al mérit de la composició llorejada, sols farem constar que, dirigida ab entusiasme y 'cuydadosament per lo mestre de capella de la catedral metropolitana del antich regne de Galicia, D. Santiago Tafall, president del jurat musical calificador de les obres que 's presentaren, fou molt celebrada per tots los intel·ligents que tingueren ocasió de sentir les notes que en expontánea inspiració apuntá en lo pentágama d' aquella partitura preferida.

Nosaltres que sols tenim vers entussiasmes per tot quant significa honor y gloria per Catalunya, celebrem ab goig que un català haja siquí en la gran solemnitat ab que celebra la diada de Sant Jaume la catedral compostelana, especialment en los anys sants, haja donat una nota artística interessant, al ofici que s'celebrá prop del sepulcre del evangelisador de les regions espanyoles qui començá sa tasca civilisadora, sembrant primerament la llevor de la doctrina cristiana en aquesta terra per nosaltres tan estimada.

Al jove compositor fill honorable de la bonica vila del Vendrell, grans mercés li sien donades per tots los bons patricis per lo que 'n han honorat á aquesta terra catalana ab sos assenyalats triomfs en dos certámens nacionals; que la Divina inspiració l' assistesca sempre pera que en victories posteriors pugui justificar y sancionar plenament lo bon lloch que li correspon, no entre músichs catalans, sino entre 'ls espanyols.—C.

LA CASA PAYRAL

Poesia que guanyá la «Flor Natural» en los Jochs Florals del Rat-Penat de Valencia.

Allá entre les montanyes de nostra hermosa terra,
hi ha un poble humil y alegre als peus d' altiva serra
ahont entre pins rumbeja com rosa en lo roser,
allí la vella usança fuig esquivant la guerra
que 'l temporal del segle á tot lo antich sol fer.

Front á la santa esglesia y en la espayosa plaça,
se troba de mos avis la molt honrada casa,
niu de virtuts cristianes, de benhauransa y pau;
al que la veu li sembla, quan son brancal traspasa,
que si es per palau pobra, pera casa es palau.

Dende que 'l poble es poble, alegre y riallera
fou del treball escola: del poble l' alymonera:
l' honrat comerç sa llonxa trobá baix son trespol:
la fe, son reliquiari: l' amor, cambra encisera,
y fort baluart la patria en jorns de negre dol.

Quan abandone 'l tráfeh que la ciutat prodiga,
migrat de cos y en l' ánima punyint moral fatiga,
gojós vinch á esta casa buscant son dolç caliu,
com busca l' oroneta vella teulada amiga,
per maig creuant les hortes, pera refer son niu.

Llavors á la memoria m' apleguen d' altres dies
recórts ab que s' enllacen tristeses y alegria
que omplin de melangia mon esperit cansat,
y olvide lo que resta del mon y ses follies,
ahon l' home sense patria y sense fe ha quedat.

Assí trobe la dija pera mon mal perduda,
assí encontre la patria, l' amor que may se muda;
la fé pura y senzilla assí torna á mon pit.
Assí veig de mos avis la casa benvolguda
ahon sens recels ni duptes s' aixampla l' esperit.

Veig l' anohuer que ombreja la font de la masía,
ahont aspiro la esencia preuada d' ambrosia,
ab la ilusió divina de mon amor primer,
lo llit en que mon avi cristianament moria,
lo bres que un jorn va rebre, al naixer, lo meu ser.

¡Goje tornant á vore les feynes de la casa!
L' almácer que l' oli dins lo celler rebassa;
l' anyada de la seda donant capells com l' or;
lo trull, á la bodega vessantli vi sens tassa;
la trilla allá en les eres al temps de la calor.

La cambra tota plena de l' abundant collita;
estesa en los cañisos la més sabrosa fruyta;
la palla amuntonada junt l' herba en lo paller;
lo buch de les abelles donant mel exquisita;
lo blat tocant les bigues del espayós graner.

Dins lo corral les cabres, els bous y les ovelles;
per tot arreu aixades, lligones y corbelles;
corrent entre la llenya lo poregós cunill;
lo carro en la porjada ple de forcats y relles
y l' aca que 'n l' estable llança fogós renill.

Assó contemple y s' obri mon pit á l' alegria,
de vellnou les usances que l' esperit ansia,
remembren de ma infancia lo temps encisador,
y encara per lo terme corren de nit y dia
ab la matexa sava y esplet del antigor.

Encara en nits serenes s' en ix la fadrinalla
de volta per lo poble tocant en la rondalla,
qu' escolten afanyoses les xiques de quinze anys,
y encen lo cuet borrajo, que entre algatxara estalla,
en les parets y portes marcant signes estranys.

Encara mire ab joya els balls en amples eres,
ahont corren les fadrines pera l' amor lleugeres,
al toch de la donsayna que á tots alegra 'l cor.
La nit de Sant Antoni, les colossals fogueres,
encara omplin la volta del cel de xispes d' or.

Tot se fa igual: la festa, la forta disparada;
la procesó darrera del carro d' enramada;
la traca; les cucanyes y 'ls bous en lo carrer,
encara pera endurse la joya disputada
munta son ágil poltro lo llaurador lleuger.

Encara en mitg del poble se fan los jochs d' alcides;
encar du la sarpaça ses masses amanides,
y ab divertit coloi se riuen xichs y grans;
encara armen ses guerres potentes y renyides
les dues lleys contraries de moros y cristians.

¡Encar hi ha patria! encara mon esperit alenta;
encara la ventada del segle violenta
detenen les montanyes d' est poble honrat y fort;
son menyspreuat llenguatge, sos usos, sa fe ardenta
y ses costums senzilles, encara no s' han mort.

¡Casa payral! ¡Sostinte! No som tots uns encara:
tu entranyes de la patria la idea forta y clara.
Mentres la patria visca, viu tu, casa payral;
mes si en lo nostre poble la antiga fe mancaar
per veure la deshonna no 't quede ni 'l brancal.

JOSEPH PUIG Y TORRALBA.

EL DOCTOR UNIVERSAL

(RONDALLA ALEMANYA.)

Hi havia una vegada un pobre home qui's deya *Cranch de riu*. Havent portat una carga de llenya á casa un metge, se llepava els dits contemplant els plats tots plens de viandes y els vins ab que aquest se regalava, y demaná si ell podia també ser doctor.

—Es clar que sí, respongué'l sabi; pera serho no més se necessiten tres coses: 1.ª procurat un abecedari, es el punt mes principal; 2.ª Te vens el teu carro y els bous pera comprar la roba y tot lo que correspón á un doctor; 3.ª Poses á la teva porta un lletrero ab aquestes paraules: *Jo soch el doctor universal*.

El pobre home complí aquestes instruccions al peu de la lletra. Ab prou feynes havia començat á exercir son nou estat quan robaren una gran quantitat de diners al senyor mes rich d'aquella terra. Aquest senyor se'n aná á trobar al nostre home y li preguntá si era ell el *doctor universal*.

—Soch jo mateix, senyor.

—Donchs axis veniu ab mí pera ajudarme á trobar els meus diners.

—Ab molt de gust, digué el doctor; pero Margarida, la meua dona, m'acompanyará.

El senyor hi consentí y se'ls emportá á tots dos. Quan arribaren al castell la taula ja estava preparada, y el doctor fou invitat á pèndrehi part.

—Ab molt de gust, respongué; pero Margarida, la meua dona, hi pendrà també part junt ab mí.

Y vet' els aquí á tots dos assentats á la taula. Al moment en que'l primer criat entrava portant un plat de vianda, el nostre home toca á la seva dona del colze y li diu:

—Margarida, aquest es el primer.

Ell volia dir el primer plat, pero el criat entengué el primer lladre; y com que ell ho era realment, digué tot tremolant als seus companys:

—El doctor ho sab tot! estém perduts! ha dit que jo era el primer!

El segon criat no's decidí pás á entrar sense grans treballs; y ab prou feynes havia atravessat la porta ab el seu plat, quan el nostre home tocant á la seva dona esclamá:

—Margarida, vetaquí al segon.

Al tercer li passá lo mateix, y els nostres lladres ja no sabien qué fer. No obstant, el quart avançá portant un plat tapat (era de *cranchs de riu*.) El majordom que diu al doctor:

—Veusaquí una ocasió pera demostrar la vostra ciencia. Endevinéu qué hi ha aquí dintre.

El pobre home que examina el plat, y desesperant d'endevinarho:

—Ay! esclamá, *pobre cranch de riu!* (S'ha de recordar que aquest era el seu nom primitiu.)

Al sentir açó el senyor, digué:

—Ho veyéu, ho ha endevinat! Axis també endevinará els meus diners!

Al moment el criat, veientse perdut, feu un signo al doctor de que sortís ab ell. Els quatre pillets li confessaren que ells havien robat els diners, pero que estaven disposats á tornarlos y á donarli una gran quantitat si'ls prometia no descobrirlos; després l'acompanyaren al lloch hon estava amagat lo tresor. El doctor, tot satisfet, torná á entrar al menjador y digué:

—Senyor, me'n vaig á consultar mon llibre á fi de sapiguer hon son els vostres diners.

Mentrestant un altre criat s'havia amagat dintre la xemeneja pera veure fins ahon arribava la ciencia del endevinayre. Aquest fullejava per tots costats el seu abecedari, y, no poguent trovar un signe que buscava se posá á cridar ab impaciencia:

—Tu ets aquí dintre, per lo tant n'has de sortir! y el criat sortí escapat de la xemeneja, creientse descobert, y cridá tot espantat:

—Aquest home ho sab tot!

Després el doctor ensenyá al senyor els seus diners, pero sense dirli qui els havia prés; rebé unes bones estrenes, y desde aleshores fou un home célebre.

Per la traducció: F. y S.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—La Junta d'honor de Vilafranca del Penedès ha acordat inscriure en la lápida que hi ha á la sala de la biblioteca de la Casa de la Vila, los noms dels il·lustres vilafranquins Francisco Xavier Llorens y Manel Milá y Fontanals. S'ha encarregat d'escriure la biografia del primer lo distingit philosoph y entusiasta catalanista Dr. Joseph Torras y Bages y la del segon En J. M. de Fàbregues.

—Hem rebut una elegant esquela redactada en catalá, en la que N' August J. Ribas y Mustarós y sa esposa Na Maria del Carme Monclús y Batalla, nos fan saber lo naixement de sa filla Maria de la Assumpta Juliana y Semproniana, batejada en la iglesia parroquial de Santa Maria de Mataró lo día 17 d'aquest mes.

•Es molt d'aplaudir l'amor á les coses de la terra que demostra la forma y llenguatge de la esmentada esquela y mes encara per haver procurat que la cerimonia del bateig revestís un marcat caracter catalá, fins al punt de repartir los dolsos als convidats, en elegants mocadors de seda, lligats ab cintes dels colors nacionals de Catalunya.

Desitjam que'l bon Deu concedesca una llarga y feliç vida á la nena Maria de la Assumpta, nascuda y batejada

entre 'l pur ambient català que 's respira en sa llar payral.

—S' ha publicat y hem rebut lo tercer opúscol de les «Cançons populars catalanes» harmonisades per lo mestre Enrich Morera. Conté la partitura pera solo d' homens y noys, la reducció pera cant y piano de la cançó «El comte Arnau» y una alegórica portada deguda al llapis del distingit pintor En Jaume Russinyol.

—Pera formar part de la Companyia catalana que actuarà en lo Teatre Romea, en la vinent temporada, ha sigut contractat lo distingit actor En Teodor Bonaplata.

—Nostre estimat company *Las Cuatro Barras* de Vilafranca ha publicat un nombre extraordinari dedicat á commemorar lo milenari de la mort del invicte Jofre lo Pilós, primer comte independent de Catalunya. Després de una sentida y patriótica dedicatoria de la Redacció y d' algunes advertencies, en una de les que fa constar que des d' are dexa 'l dictat de regionalista, pera adoptar lo de nacionalista com á mes apropiat, conté lo següent sumari.

«La obra de Wifred, per En Lluís Marsans.—«Recordansa», per N. Anton Lluch y Coca.—«Un milenari,» per En Lluís Durán y Ventosa.—«La personalitat d' En Jofre,» per En Norbert Font y Sagué.—«Recorts y esperances,» per En Claudi Mas y Jornet.—«La forsa del gegant,» per Mossen Jacinto Verdager.—«La Nacionalitat y l' Estat,» per N' Enrich Prat de la Riba.—«La causa catalana,» per En R. Esclasons y Milá.

—Lo *Cassino Miramar* de Tossa, ha adoptat la llengua catalana, com á oficial de la associació.

La societat coral *Lo Pensament* de la matexa població, ha acordat posar en son repertori les cançons populars catalanes harmonisades per los mestres Alió y Morera.

—Lo passat dimecres morí en lo proper poble de Rubí nostre estimat company de causa lo jove y aventatjat escultor En Joan Massó y Huguet.

Al donar nostre sentit pésam á sa apreciada familia, demanam á nostres llegidors preguen al bon Deu pera l' etern descans de la ánima de nostre malaguanyat amich.

—Lo veredícte del Jurat del Certámen literari de Sans es lo següent:

Flor natural.—216. Lo roure mort. Elegiaca.—*Accéssit primer*.—68 Nadala. Intima.—*Accéssit segon*.—38. Lo plany d' una mare. Cançó

Premi de la Societat organitzadora.—32. Sanch del Poble. Catalunya.—*Accéssit primer*.—94. La veu del campanar. ¡Ninchi! ¡nanchi!—*Accéssit segon*.—93. La reyna cativa. Cançó elegiaca.

Premi de «La Familiar Obrera».—218. Hora baixa. Reculliment.—*Accéssit primer*.—6. ¡Afany! Patria, Fides, Amor!—*Accéssit segon*.—43. Cant de Tardor. L' hivern s' acosta.

Premi de la Societat catalana del gas.—41. La llengua catalana. Esperansa.—*Accéssit*.—33. Cançoneta de viuda. Viudeta igual.

Premi d' En Jaume Pahissa.—184. Apologia de la llengua catalana. Sempre que un poble, etc. (Mistral).—*Accéssit*.—207. La llengua catalana. Com no la coneixen etc.

Premi d' En Jaume Gustà.—73. ¿La Patria xica?...—*Accéssit*.—12. La esposalla de la mort. Neguit.

Premi d' En Ramon Florensa.—157. A la indústria. La boira del misteri, etc.

Premi d' En Frederich Esteve.—25. Divagació. Sempre.—*Accéssit*.—141. La instrucció popular. Y aun hay doce millones de españoles, etc.

Premi d' En Joaquim de Molins.—142. Santas Creus. Patria.—*Accéssit*.—75. Catalunya. Ressurrecció!

Premi d' En Joseph Campeny.—181. Balada.

Premi d' En Antoni Pujol.—90. Montsenyencas. Ramelet.—*Accéssit*.—198. Morint d' amor. Cançoneta.

Premi d' En Vicens Nubiola.—209. Goigs en llahor de Sant Isidro, etc. Labora sicut bonus, etc. (Sant Pau).—*Accéssit primer*.—203. Coblas en llahor, etc. Ohir missa y dar cibada, etc.—*Accéssit segon*.—118. Coblas á llahor, etc. Quod laborabit, etc.

Premi d' En Salvador Piera.—179. La carretera. ¡Llarga, blanca, etc.!—*Accéssit*.—210. La Igualtat. Fábula eterna.

Premi d' En Jaume Boix.—37. La primera soldada. Duas cartas.—*Accéssit*.—70. Expiacio. Dies iræ.

Premi d' En Joan Pascual.—124. Al Sant Cristó de Igualada. ¡20 d' Abril de 1590!

Premi d' En Joaquim Folch.—27. Espurnas.—*Accéssit*.—42. Impossíble! Per sempre més.

Premi d' En Joseph M.ª Cornet.—(Desert).

Premi d' En Francisco Laporta.—30. A mercat.—*Accéssit primer*.—39. Pel camp. ¡Quanta grandesa!—*Accéssit segon*.—52. Matinada d' estiu. Tot armonía!

Premi del jovent de la Societat.—91. L' home fells. Que descansada vida etc.—*Accéssit primer*.—31. ¡Tu ray! Beneyteria.—*Accéssit segon*.—220. Vi d' amor. Com si fos ara.

Premi d' En Matias Muntadas.—121. Las vostras mans, aimada! Le mani de le donne etc.—*Accéssit*.—84. Vitralia. Fides.

—S' ha publicat lo cartell dels premis que enguany ofereix la Academia d' Higiene de Catalunya.

Com de costum hi son admesos los treballs escrits en català.

ESTRANGER

França.—La municipalitat de Clermont d' Erad, ha publicat á ses costes les poesies llenguadecianes de J. A. Peyrottes, un senzill obrer qui després de trenta noy anys de sa mort s' ha fet merexedor de tan honorífica distinció.

—La Academia del Var, ha demanat al respectiu Concell General, que 's dirigisca al Govern francès reclamant lo cambi del impropri nom administratiu de departament del Var, per lo del *Iscló d' Or*. L' eminent Mistral, ha dirigit á M. M. Cayet, arxiver de Tolón, una hermosa carta aplaudint la determinació de la Academia del Var.

—La Associació euskara dels Baxos Pirineus celebrará enguany sos Jochs Florals, á Sara, lo dia 13 del vinent Setembre, devent enviarse les composicions avans del dia 30 d' aquest mes, á la esmentada associació en la secretaría del municipi de dita vila. Lo tema es lliure, però serán preferides les poesies que fassen referencia al treball que fa viure d' una manera honrada al pagés y al pescador euskars.

—Ab motiu de les darreres festes felibrenques se reuniren á la casa d' En Frederich Mistral, bon nombre de felibres, academichs, periodistes, y altres elements de la Provença, entre 'ls que no faltava un bon nombre de hermoses provençales. Foren rebuts tots per lo «Emperador del Sol,» lo pare de la Provença, lo gran Mistral, acompanyat del incansable Albert Arnavielle, l' apóstol may abatut de la renaxensa provençal. Lo president del Felibrige de París y 'l dels Cigalers, saludaren al gran Poeta, y ell al contestarlos los parlá no sols de la llengua sinó de totes les llibertats regionals y de totes les reivindicacions provincials.

Regná gran alegría y entusiasm, acabantse ab lo cant

de la *coupo santo*, que ab rahó inspira á nostre bon company *La Renaixensa*, les següents paraules:

«La *coupo santo*, Lo vi que ara s'hi beu no es ja aquell vi novell, agradable al paladar, que 'n vessava en los temps en que 'ls catalans la regalaren als de Provença. Aquell vi avuy semblaria dessaborit assí y allà. Lo vi de la copa te més fortaleza, comensa á agafar rancior; dexéu passar uns quants anys y será or fos á la vista, ardencia á les venes. ¡Visca 'l vi rancior!»

—La assistència del President de la República Francesa, á les festes felibrenques d'enguany, ab tot y sa manifesta adhesió á les tendències descentralisadores, no ha pas satisfet á tots los regionalistes provençals. Es que 'ls d'allà van acostantse á nostra manera de pensar y son ja molts y molt importants los elements que senten anyoransa per la llibertat de sa patria.

Al entrar Mr. Faure, en lo Teatre d'Orange, fou saludat ab forts crits de *Visca 'n Mistral*, ab tot y no assistir lo gran poeta á la representació.

Referintse á aquesta salutació diu en Joan Cerrère en un de sos notables articles:

«Axó significa clarament *Visca 'l poeta* en aquest temple de poesia, ahon los polítics no hi tenían res que veure; *Visca l'ànima de la Provença* en aquest teatre tant lligat ab la glòria d'una rassa antiga, hon los administradors improvisats de l'Estat acaparador s'hi havian introduhit per la cobardia dels uns, la debilitat dels altres y l'ausència en tots d'energia.»

Austria-Hungria.—La lluyta nacionalista segueix encesa en l'imperi austro-húngar.

Los txechs organisen reunions ab l'objecte de defensar les ventatges que han obtingut, y son primer esforç será conquistar pera sa causa á la Dieta de Moràvia, ahon tenen majoria 'ls alemanys y compten triomfar en les noves eleccions.

Los italians del Tyrol meridional, no podent obtenir del ministre la divisió de la Dieta de Insprück en curies, manifestan en alta veu la intenció d'abstenirse, dexant al govern sol, cara á cara ab sos adversaris.

En fi, la convocatòria de la Dieta de Croàcia á Agram va á afegir una dificultat mes á totes les que ja existexen.

Aquesta Assamblea, elegida l'any passat per cinch anys, conté una forta majoria d'individuos absolutament adictes al govern húngar. Se 'ls anomena *Magyarons*. Lo partit croata, que te per capthost, no oficial ni ostensible, sinó de fet y molt poderós, á Monsenyor Strossmayer, bisbe de Diakoro, representa una oposició de trenta individus, entusiastes nacionalistes. Son objecte es refusar la renovació del compromís financier ab la Hungria, donchs que aquest regne, que no pot sostenirse més que á costa de mútues concessions, totes les lluytes de partit son lluytes de nacionalitats y tots revestexen precisament la forma particular de la renovació d'un compromís.

Sant Salvador.—Còpiem de *La Renaixensa*:

«Per aquells que desprecian nostra legislació propia ó perque no la conexen, ó perque la han estudiada malament, ó ab prevenció manifesta, los recomanem los progressos que en lo mon estudiós está fent lo principi de la lliure testamentificació, veneranda institució jurídica genuinament catalana, gracies á la qual Catalunya, no es un hermot, com moltes altres regions de la Península, víctimes de la desacreditada limitació de testar y dels hereus forço-

sos. Dita institució, que encara viu en nostra terra, acaba d'estatuirse en la República americana del Salvador. Los arguments en que 's fundaren los diputats que demanaren á la assamblea legislativa d'aquell pays la nova implantació de la lley sobre la llibertat de testar, son los mateixos ab los quals defensem los catalans aquella institució ben catalana, açó es: que les herencies forçoses atenten lo dret de propietat, limiten la autoritat paterna, atacan l'honor y la estabilitat de les families y dels patrimonis, se desmoralisa la societat y s'empobreix lo pays ahon regeix semblant lley perturbadora. Lo diputat senyor Orozco, calificá, molt justament, de despòtich, humiliant y arbitrari lo sistema de les lligitimes.»

LLIBRES REBUTS

FRANCISCO ANTICH É IZAGUIRRE. *De Colada*.—(La Gramática en legia)—Palma 1897.

Es un folleto de unes 70 planes dedicades á estudiar el bó y mal ús que 's fá d'alguns noms, verbs, pronoms y conjuncions, al parlar ó escriure en castellá; encara que, la cosa no sia de interés per nosaltres, dirém al Sr. Antich que ab les armes del sentit comú, per invencibles que sien, no s'adelanta gran cosa en tractantse de qüestions gramaticals.

Sermos del R. P. Lejeune, Sacerdot del otatori de Jesús, traduhits del Francés al Catalá per lo Prebete Miquel Piera. Tomo segon.—Barcelona, 1897.

D'aquest segon tomo devém dir lo mateix que diguerem del primer: qué es un aplech de sermons verdaters, aytals com els ha recomanat sempre la Iglesia pera produhir fruyt; rés de párrafos, frases y paraules retombants; plans ben fets, probes clares, comparacions senzilles, en una paraula, en ells se troben aplicades magistralment totes les regles de la oratoria sagrada. Aquest segon tomo conté 41 sermons referents quasi tots al sagrament de la penitencia y tot lo pertanyent á ell; avans de cada sermó hi ha el plan, abstracte ó *idea sermonis*, lo qual els fá esser aptes tant pels aymants de la preparació remota com pels de la próxima.

No 'ns cansarém de recomanar aquesta obra á tots los rectors y predicadors qui vullen fer profit en les ànimes.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 12.

Es portat al cementiri un home anomenat Joseph Maria Alegrete, mort lo dia anterior á la edat de 102 anys. Viu en lo portal de Santa Madrona d'aquesta ciutat.

Dia 13.

Després de molts anys de no celebrarshi culte públich es restablert en la capella del pintoresch siti de Sant Miquel del Fay. Ab aytal motiu s'hi celebra en la antiquíssima hermita una solemne funció religiosa. Mereix tots los aplaudiments dels bons patricis lo propietari d'aquell lloch, lo ferm catalanista Dr. D. Joan Permanyer, sabi catedràtich de Dret d'aquesta Universitat Literaria.

Dia 15.

Se cala foch en una dependència de la iglesia de Betlém de Barcelona, lo que no pren les proporcions que 's temien al principi, cremantse alguns objectes decoratius referents al culte.

—S'inaugura la illuminació eléctrica en la vila de Sant Esteve de Castellar que com altres moltes poblacions celebra sa festa major. La de Gracia resulta bastant deslluïda,

Los badalonins la celebran ab major ostentació ab motiu d' ésser lo primer any que la vila es ciutat.

Dia 16.

En la iglesia de Santa Agna d' aquesta capital se celebra la festa en honor de Sant Roch, que es de antich vot popular. Los vehins de la Plaça Nova, dels carrers d' en Roca y d' en Vidal dedican al meteix Sant festeigs públichs.

Dia 18.

En la Santa Iglesia Catedral se celebran sumptuosos honres fúnebres pera la ánima del Exm. Sr. D. Antoni Cánovas del Castillo. Una orquesta de 160 professors toca la célebre *Missa de Requiem* del immortal Mozart, baix la direcció del mestre de Capella Sr. Marraco.

Lo Sr. Bisbe, atenant les disposicions del Govern, mana que en totes les iglesies del bisbat se celebrin avans de termenarse lo mes funerals pera l' etern descans del malaventurat estadista.

Dia 19.

Una bona pluja remeya la sequedat que 's feya sentir en nostra ciutat y ab la que en dies anteriors havia caygut en diferents punts del Principat, afavoreix a l' Agricultura.

Notes curioses.

La Mare de Deu d' Agost.—Com després del 21 de Juny, que resulta ser lo dia mes llarch del any s' han anat escur-sant los dies següents, tenim que als 15 d' Agost han disminuït ja cinch quarts y que per la Mare de Deu de Agost, a les set ja es fosch.

En cap altra diada se celebran com en aquesta tantes festes majors. Son 58 les poblacions catalanes que la tenen assenyalada en aytal dia. A 34 pujan les que la efectúan per la Mare de Deu de Septembre. Aquestos datos venen a ésser una confirmació de lo que ha preponderat en aquesta terra la devoció a la sobirana Verge, sens pretensió d' anomenarse la *tierra de María Santísima*.

Es antiga costúm, en varies iglesies de Catalunya celebrar la festa de l' Assumpció de la Mare de Deu, presentant sa imatge que durant l' any ha sigut venerada en un sepulcre, en un ben adornat llit, dormint lo somni de la mort voltada d' àngels y de flors.

Lo diumenge *infra octava* de la diada consagrada a recordar que Maria fou pujada per esperits celestials a la eterna gloria, que 's esqueya ésser lo dia 19 d' aquest mes d' Agost del any 1520, la confraria del *Rosari de Nostra Dona* establerta en la iglesia del Pi, celebrá una processó, la qual sortint per la porta del *Ave Maria*, aná per lo costat del fossar de la parroquia, que 's trobava en lo qu' avuy es plaça del Beato Oriol, cap al carrer de la Palla, Plaça Nova, Boters, (antiga del Forn dels Archs), plaça de la Cucurulla, (antiga de la Figuera Cucurella), per davant la Casa Gralla, (que com es sabut estava edificada en los solars que ocupan les cases de moderna construcció de des del cantó del carrer del Duch de la Victoria fins a la susdita plaça de la Cucurulla, y era un dels edificis mes notables que hi havia a Barcelona) Porta-ferrisa, carrer del Carme, avans de Monder, fins al Padró de Sant Hipòlit y carrer del Hospital, (antich de les Cadenes, y mes antigament encare Riera de Valldonzella, y de la Pica de En Colom, quin nom sens dupte fá referencia a la familia del canonge Colom, fundador del Hospital de Santa Creu) y atravesant lo pla del Cap de les creus, per davant lo portal de la Boqueria y per la Riera del Pi, torná a la iglesia.

Aquesta es la noticia més antiga que trovém respecte la processó ab que 's acostumá després portar y traure del llit la imatge de la Mare de Deu de Agost, y que s' estengué per altres poblacions, essentne sens dupte la Vila de Granollers del Vallés, carrer de Barcelona, una de les primeres, puix que començá a ferho en 1533, per la piadosa religiositat del administrador Bartomeu Pujalt, com ho

ha evidenciat un document que nostre bon amich en Jaume Maspons y Camarasa tingué la casualitat de trovar escorcollant un dels arxius d' aquella població.

Respecte lo llit que 's coloca en lo centre de la iglesia del Pi, que crida tant la atenció dels barcelonins, per sa riquesa y bon conjunt ben elegant, es de principis del segle actual y just es consignar que n' ha perdut molt d' aspecte desde que no contribuexen a donarli importancia, aquells domassos que 's penjaven per les parets laterals del temple tapant los archs de les capelles. En lo túmbol corresponent al llit anterior al actual y en lo que era portada en processó la imatge de la Mare de Deu, fou portat per los carrers y places de la ciutat, desde 'l carrer de la Daguera hon va morir, fins a la sepultura de la capella de Sant Llopart (avuy de Sant Joseph) de la metexa iglesia del Pi, lo beato Joseph Oriol.

Lo llit que 's guarneix al mitg de la iglesia de Santa Maria del Mar no presenta tanta sumptuositat, sens dexar d' ostentar riquesa; es obra de la segona meytat del segle actual; en sa capsalera nos indica ab les imatges rellevades de sos sants patrons que 'n era propietat del gremi de Sastres. La llitre. Obra desde l' any 1836 prengué a son càrrec la continuació de anar seguint aquella costúm de col·locar durant la vuytada de l' Assumpció de Nostra Senyora lo llit de repós en lo centre de la artística iglesia. La intervenció que are hi pren aquella corporació gremial, consisteix sols en fer entrega de sis ciris.

Sant Roch.—Aquest sant confessor, fill de Montpeller, es un dels més antichs protectors del poble cristià en les calamitats de tot mal contagiós. Barcelona des del 'l 1587 en que veyentse castigada per terrible peste, acudí a son valiment, conseguint veures prompte lliurè del mal, lo compta entre sos patrons. Per açó es que conforme al vot popular que 's feu, tots los anys la corporació municipal successora del honorable Concell de Cent, celebra un ofici solemne en la iglesia de Santa Agna. Avans aquesta festa se celebrava en la de Santa Eularia de Mérida, que era lo temple parroquial que hi havia en lo barri de Ribera, pero suprimint aquest y aquella parroquia, passá a celebrarse en la colegiata de Santa Agna quins canonges regulars de Sant Agustí tenien per patrona a Santa Eularia de Mérida, quina imatge se venera en la part de la Epístola del retaule major, per haver sigut ells los qui en los dies del segle xii dexaren de ser los canonges successors d' aquells monjos establerts en lo segle vii per l' abat Quirse en la iglesia de Santa Maria de les Arenes, a fi de que donás culte a la insigne màrtre Santa Eularia de Barcelona, y establerts per lo bisbe Guillem de Torroja y lo capítol catedral, fent us de la autoritat que al efecte 'ls havían atorgat l' arquebisbe de Tarragona y lo papa en la capella de la màrtre emeritense, en la qual estigueren fins al 1293 en que passaren a ocupar lo convent dels *Frares del Sach* en la plaça de Santa Agna, pera incorporar-se després, en 1423, ab los canonges del Sant Sepulcre que hi havia establerts a Santa Agna, continuant junts fent al professor los vots de castedat, pobresa y obediencia fins al any 1595 en que 's secularisaren apoyats en una butlla del papa Climent VIII donada tres anys avans.

No 'n fá molts que en la metexa iglesia de Santa Agna s' hi venerava una antiga imatge de Sant Roch, davant la qual tal volta los concellers de Barcelona s' havien agenollat, demanant al bon protector dels pobles afligits per contagi, favor especial pera la ciutat que administraven.

En lo nombre vinent continuarem dihent alguna cosa sobre les festes populars consagrades a aquest patró dels barcelonins. Avuy nos manca temps y espay.

RAMÓN N. COMAS.